

ELŐFIZETÉS ÁR
 Egész évre 6 frt.
 Félévre 3 „
 Negyedévre 1 frt 50 kr
 —
 Bérmentellen levelek
 csak ismert közektől fo-
 gadtának el.
 Kéziratok nem adtának
 vissza.
 Egyes szám ára 20 kr.
 A nyilatkozat minden gar-
 mondó díja 20 kr.

ZEMPLÉN.

Társadalmi és irodalmi lap.
ZEMPLÉNVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE

(Megjelenik minden vasárnap.)

HÍRDETÉSI DÍJ:
 hivatalos hirdetéseknek:
 Minden egyes sor után 1 kr.
 Asonfelül bélyeg 30 kr.
 —
 Kiemelt díjazottak s kör-
 zettel ellátott hirdetések
 nyakát termékek szerint
 minden □ centiméter
 után 3 kr számítottak.
 —
 Állandó hirdetéseknek
 kedvezmény nyújtatik.
 Hirdetések a „Zemplén”
 nyomdába küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

T. Zemplénvármegye bizottságának 8-a. Ujhelyben 1888. évi december hó 15-én tartott rendes érnegyedes közgyűléséből.

589/1905. sz. Olv. Viczmándy Ödön főjegyzőnek, mint a szabályrendelet készítésével megbízott küldöttség elnökének jelentése, melynek kapcsán a községi költségvetési előirányzatok, a községi számvitel és azok ellenőrzése tárgyában kelt szabályrendelet-tervezetet törvényhatósági jóváhagyás végett bemutatja.

A bemutatott szabályrendelet elfogadtatván a „Zemplén” utján közhírré tétetni rendeltetett, egyszersmind utasítottatik az alispán, hogy a hirdetéstől számított 30 nap múlva azt a netalán beérkező felebbezésekkel együtt, jegyzőkönyvi határozat kíséretében felsőbb jóváhagyás végett a m. kir. belügyministeriumhoz mutassa be.

Kelt mint fent. Jegyzette s kiadta:

Viczmándy Ödön,
 főjegyző.

Szabályrendelet.

A községi költségvetési előirányzatok, községi számadások, ugyszintén a községi pénzkezelés, számvitel és ezek ellenőrzése tárgyában.

1. §. A községi háztartásnak, vagyonekelesnek és számadásnak éve megegyező a naptári évvel; kezdődik január hó 1-én s végződik dec. hó 31-ik napján. A községi vagyonekelesnél számadások és számadási kivonatok (mérlegek) készítésénél az egyszerű kincstári számvitel rendszere alkalmazandó, melynek főjellege a címekre osztályozott bevételi és kiadási ügyeseteknek előírás, lerovás, hátralék és tulfizetés vonatkozásában való följegyzése és nyilvántartása.

2. §. A községi pénzkezelés és számvitel alapját a leltár képezvén a községi számvitel helyes és célszerű berendezésének biztosítása tekintetéből szükséges, hogy a községi törvény 109. §-a értelmében a községnek és a községi felügyelet alatt álló intézeteknek ingó és ingatlan vagyónáról évenként elkészítendő leltár, rendeltetésének

megfelelő módon, azaz csakis teljesen hiteles adatok alapján akként szerkesztessék, hogy az könnyű áttekintésben a vagyonállásnak teljes, hű és tiszta képét nyújtsa.

E cél elérésére a leltározás nem egyedül a vagyonekeles által, hanem ezenkívül nagy és kisközségekben az előjáróságnak egy tagja és a község, vagy körjegyző közreműködésével, az egyidejűleg fogantatandó leltári vagyonszemle alapján, teljesítendő.

A leltárba az összes ingó és ingatlan vagyon, tehát egyrészt a községnek, vagy községi intézetnek, mint erkölcsi testületnek tulajdonában lévő mindennemű javak, jövedelmező jogok, állami és magán kötvények, értékpapírok, anyagok, butorok stb. szóval az összes cselekvő vagyont képező alkatrészek, kellő részletezéssel, tehát tételenként, mennyiség, minőség, érték és jövedelem szerint a használati mód, állapot és minden, a teljes tájékoztatásra szükséges ismérvek pontos kitételével (a jövedelmező és nem jövedelmező vagyon részeit külön kitételre) veendő fel, másrészt pedig a községet terhelő összes adósságok vagy egyéb terhek, tehát az összes szenvedő vagyon, szintén a teljes tájékoztatást nyújtó körülírással kimutatandók.

Az összes cselekvő és az összes szenvedő állapot egybevetése után a tiszta cselekvő vagyon állása kitételre kerül.

A község vagyonában, illetve a leltáriállományban az év folytán előforduló változásoknak kellő nyilvántartása céljából, nagy és kisközségekben a községi- vagy körjegyzővel, mindenkorra közlendő, hogy az évenként teljesítendő leltározásnál, illetve a fogantatandó vagyonszemlénél, a változások kellően ellenőrizhetők legyenek.

Az évközben előfordult minden vagyonváltozás a községi zárószámadáshoz melléklendő leltárban pontosan kitételre kerül és indokolandó.

A községi vagyoni leltár szerkesztésében az A) alatti nyomtatvány használandó.

3. §. A községi törvény 122. és következő §§-aiban érintett költségvetési előirányzat célja a község egy évi szükségletének meghatározása és

a szükséglet fedezésére szolgáló eszközöknek kijelölése lévén, ehhez képest két főrészből áll, úgy mint: a szükségleti részből, mely a jövő évre tervezett kiadásokat — és a fedezeti részből: mely a jövő évre remélhető bevételeket foglalja magában.

Mindkét rész, vagyis egy a bevételek, mint a kiadások osztályozandók, mindenkéltől rendes, vagyis minden évben ismétlődve ugyanazon címen akár egyenlő összegekben, (állandó tételek) akár változó mennyiségben (változó tételek) előforduló és rendkívüli (átmeneti) vagyis csak bizonyos időben, csakis az előirányzati évben vagy legfeljebb néhány éven át felmerülő bevételekre és kiadásokra.

A rendes bevételek és kiadások ismét természetük és rendeltetésük szerint, a könnyű áttekintést és minél teljesebb tájékozást főcélul szem előtt tartó osztályozással, rovatokra, címekre osztandók, illetve ilyenekbe sorolandók.

Mint hogy pedig a községi törvény 129. §-a szerint a mennyiben a községi kiadásai a községi törzsvagyon jövedelmeiből nem fedeztetének a községi lakosokra és birtokosokra községi adó vehető ki: a bevételek és kiadások csoportosításánál még a községi törvény 130. §-ában a községi pótdadó kivétel módjára vonatkozólag foglalt szabályok is különösen szemelendő tartandók.

A költség-előirányzati tételek megállapításánál alapul egyrészt a folyó évet megelőző számadási év eredménye, másrészt az ugyanazon évre készített és törvényhatóságilag jóváhagyott költségvetés szolgál.

A költségvetés, melynek tervezetét kis és nagy községekben a községi illetve körjegyző készíti el, a törvényhatósághoz mindig két eredeti példányban bemutatandó, melyek egyike a törvényhatóság használatára szolgálván a vmegyénél visszatartatik, másik pedig a költségvetési tétel igazolásul szolgáló memuatott okmányokkal együtt a községnek visszaküldetik.

4. §. Az október hó 2-ik felében tartandó és költségvetést vizsgáló képviselő-testületi gyűlésre a bíró és jegyő aláírásával ellátott körlevélben, távollakókra nézve személyekhez szóló s

TÁRCA.**Szálak.**

Ki tudja, mi fűzi
 Ki tudja, mi fonja
 Azt a szálát, mely a
 Szívet szívhez vonja...

Ki tudja, mi oldja
 Ki tudja, mi bontja
 Azt a szálát, mely a
 Szívet szívhez vonja...

Csak az látszik, hogy a
 Szálak elszakadnak,
 Csak az látszik, hogy a
 Szívek meghasadnak.

Virgília „kedves testvér”.

— A „Zemplén” eredeti tárcája. —

Hóféhér, lebernyés kendő a fejen, árnyában szenvedő arc, lesütött, megtört szemekkel, melyekből már a régi tüznek utolsó parazsa is kialvó fényben van, a testen havas-kék talárféle szoknya, melyről hoszu olvasón feszület csüng, a lábón esetlen durva cipő: kívülről ez az apáca.

Lelki életére nézve: egy rom, melyen a multnak egy hitvány kórója sem tenyész, csak a jelen és a jövő vallásos hitének virága sarjados. Multja a lemondás, jelene a hit, jövője a remény. Ezek teszik türhetővé sorsát a négy fal között, melyből nem tekinthet sem jobbra, sem balra, csak az ég felé, honnan minden javát várja.

Bár speciális lelki élete egynek sem ismerem,

retes, mégis szánjuk őket, megindit sorsuk, mert multjokban oly kedélyrázkodást képzelünk, mely a közönségesnek messze felette áll; a mely egyedül képes az akaratot oly borzasztó lemondásra kényszeríteni, hogy szakítva a földdel és annak örömeivel, csak az égnek éljenek véglegheletükig.

Noha itt a képzelet a ténynyel csaknem egybeillő, mégis vannak köztük olyanok is, kik ugyszólván predestinálva vannak erre a szomorú sorsra.

Én ismertem egy ilyen apácát, vagy mint közönségesen mondanak: „kedves testvér.” *Wirgillának* hívták a szegényt. Kórházban ápolással foglalkozott. Viruló szép leány volt. Szüzi arcszine vetekekedett a legszebb rózsza üde színével. Szeme, a léleknek e csalhatatlan tükré, tüzelt, mint Brazília vakító fényű gyémántja. Lelke nem volt megtörve, bú nem látszott nyomni kebelét, csalatkozásnak, vagy más benső gyötoremnek sem volt nyoma lényén. Vidoran szokelt ide oda, mint egy kedves özike. És dacára ennek, ez az angyal apáca volt. Sokszor kérdeztem magamtól, hogy ezt a kedves teremtetést, ezt a valóságos angyalt a nagy világból ugyan mi üzhette ide: betegeket ápolni, vigasztalni, midőn talán magának is vigaszra van szüksége. Ez a kérdés örökre talány maradt előttem. Szerelmi csalódás nem vihette e siralomvölgybe, hiszen olyan fiatal még, mint az ég harmatja. Nem volt ideje, fiatalságánál fogva inklinációja sem, hogy magát ebbe a szenvedelembé belekeverje, mi több, hogy már csalatkozzék is. Szegénysége sem lehetett reá indító ok. Hisz a világ legnagyobb része szegényekből áll, ezek pedig kívül állanak a kolostor falán és talán sokkal boldogabbak, mint a dugzagdag. Vallási fanatizmus sem. Kétséges, hogy distingválts családna a sarjdedka ily beteges hajlamokban neveltessek.

És csodálatos, ez a szegény teremtetés meg van elégedve sorsával. Soha, de soha egy sóhajt nem hallottam kijönni kláris ajakán. Vagy talán

azt is csak titokban, éjjel, nyugvó ágyában teszi, midőn senki sem látja és hallja, nappal pedig a vigat, az elégedett szimulálja. Ez a kaméleoni szerep is annyira kétséges, hogy csaknem lehetetlen. Én, ki ezt több oldalról megfigyeltem, bár paradoksznak látszassék az egész — azt állítom, hogy ezen élet iránti kiváló előszeretete vitte őt erre a tövises utra. E mellett bizonyit ama körülmény is, hogy a betegeket oly önfeláldozólag ápolja, a mely minden képzeletet felülmul. Mindenütt ott van. Keze beheggeszti a fájó részeket, vigasztaló szava a kétségbeesetteknek reményt nyújt.

Wirgillát látva, most már én is hiszem, hogy a földön is van angyal. Éreztem én is, midőn a halál hideg szele rám futt, jóságának áldó melegét. Midőn kórágymon tetetetlenül feküdtem, elhagyatva, midőn talán már a teremő arca is előfordult tőlem: az ő angyali tekintete, szelidsége, mondhatni aggodalmas örködése virasztott felettem. Ha szemeim nem akartak lecsukódni, szárnyainak egy lebbenése meghozta számomra az annyira üdítő álmot; ha kinomban fetrengtem és utálatosnak találtam az életet: az ő édes mosolya ismét kedvet adott ahoz, szépnek találtam a világot, fényárban, örömben láttam uszni mindent. Az életnek — mondhatom — nem a medicina, hanem *Wirgillia* „kedves testvér” mentett meg. Áldja meg őt ezért az isten mind a két kezével.

Kimenetelemkor utra valóval is ellátott. Egy szent képpel ajándékozott meg. A képen egy virágokrta van. Közepéből nefejejts kereszt emelkedik ki, alatta ezzel a jelmonddal:

Das Kreuz hier mit dem blauen Blümlein spricht:
 Fergiss das Leiden Jesu Christi nicht!

Es küszöm neked „kedves testvér,” hogy ezt az intelmet nem fogom elfelejteni, véglegheletemig meg fogom tartani!

Szabó Kálmán.

Mai számunkhoz egy ív melléklet van csatolva.

póstán elküldendő ajánlott levélben a képviselő-testületi tagok 15 nappal az ülést megelőzőleg meghívandók.

Nagy községek költségvetési előirányzatainak úgy szükséges, mint fedezeti része a rendes és rendkívüli csoportoknak megfelelőleg címekbe foglalva, kisközségek előirányzatai pedig csak a szükségleti és fedezeti címeket folyó számok alatt felsorolva a törvényben foglalt irányelvek alapján a vármegye számvevősege által kidolgozott a községek által elfogadott és B) alatti nyomtatvány minta felhasználásával s az ezen mintára vezetett utasítás szerint megkivántató igazoló mellékletek csatolásával állítatnak egybe, és pedig kis és nagy-községekben a községi illetve a körjegyzők által elkészített a községi eljárók által aláírt, a község pecsétjével ellátott előirányzatok a község, illetve a bíró házában a tárgyalást megelőzőleg 15 napi közzemlére kitétetnek.

A községi és vármegyei pótdadók kivételére és számviteli módjára vonatkozólag következők rendelkeznek.

5. §. A szükségleti és fedezeti állapot egybeazonlítása után mutatkozó hiánylatnak módjában történendő fedezése tekintetéből a költségvetés magában foglalja a községi adókulcs kiszámítására vonatkozó tervezetet is. E tervezet elkészítése úgy a nagy- mint kis-községben mindenkor az illető jegyző kötelessége. A községi adókulcs kiszámításának módját a 6. § ban említett nyomtatvány-mintán olvasható utasítás foglalja magában.

A községi adó alapjául azon állami egyenes adók veendő, melyek az előre szerkesztett költségvetés készítésének évében már ösmeretek, további változásoknak kitéve nincsenek s így a tényleges állapotnak megfelelő. Tehát pl. az 1889. évre szóló költségvetési előirányzatban az 1888. évi egyenes állami adók képezik az 1889. évi községi adónak alapját. Az említett állami egyenes adók alatt értendők: földadó, bányaadó, házbér-, házosztályadó, I., II., III., IV. osztályu kereseti adó, nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyesületek adója, végre a tőke-kamat- és járadék-adó, az 1886. évi XXII. t. c. 130. §-ának 4. és 5. bekezdés pontjában, ugyszintén az idézett t. c. 137. és 138. §§-ában megjelölt személyi és dologi kedvezmények figyelembe vételével.

6. §. A községi adó alapjául szolgáló állami adó nemek képezvén alapját a vármegyei pótdadónak is az említett állami adók kimutatása minden év szeptember hó végeig a C) mintájú táblázat felhasználásával községi illetve körjegyzők által kiállítva, a község pecsétjével, bíró és jegyző aláírásával meghitelesítve, a vármegye számvevőségéhez beküldendő.

E kimutatások alapján főszámvevő a betegápolási, közművelődési, vármegyei nyugdíjintézeti, katona beszállásolási stb. a központi alapokat megillető községi járandóságokat kiszámítja s azokat további intézkedés végett minden év végeig az alispánhoz bemutatja. E kirovásoknál mindama kedvezmények, melyek a községi adófizetésre nézve fenállanak, megadandók.

Oly községben (pl. új telepítvények) melyekben állami adó még nem fizettetik, a községi adó kiverésének módjait és feltételeit a vármegyei törvényhatóság jóváhagyása mellett az illető község szabályrendelet útján határozza meg. Ugyszintén ama községek, melyek a napszámokra kivethető adónak jövedelmi forrását községi célokra kihasználni szándékoznak, erre vonatkozólag szabályrendeletet alkotni, azt megbírálás és jóváhagyás végett a vármegye törvényhatóságához benyújtani tartoznak. Jóváhagyott szabályrendelet hiányában napszámokat községi adókirovással terhelni nem szabad.

7. §. A községi háztartásban előkerülő s a jövedelmekből fedezetlenül maradt szükségleteknek mely állami adó nemekre történendő kivetését az 1886. évi XXII. t. c. 130. § a szabályozza. E most idézett §. keretén belül s annak szellemével megegyezőleg továbbra is érvényben maradnak s irányadóul szolgálnak az 1877. évi március 7-én kelt vármegyei határozatnak következő rendelkezései:

a) község minden tagját egyenlően érdeklő közigazgatási költségek u. m.: bíró, jegyző, kisbíró, pénztárnok, tanácsosok fizetése (mellékjárandósága) és a községi iskolára igényelt költség, a jegyző és bírónak hivatalos utazásaira a képviselő testület által megállapított utazási általányai az összes (fent 5. §. 2. pontjában elősorolt) egyenes állami adók arányában vetettnek ki.

b) azon költségek, melyek a földbirtok érdekében tételnek, hová tartozik az erdei és mezei községi felügyelő és kerülők fizetése, ha a nagybirtokosok e tekintetben külön önmagokról gondoskodtak, a község többi lakosainak földadója után vetendők ki.

c) azon költségek, melyek a fentebbi két osztályba nem sorozhatók, melynek a belren dörtség és közbiztonságra vonatkozó kiadások (ide tartozván az ujoncozási, toloncozási, tűzrendészeti stb. költségek s a baba fizetése is) — a föld- és pusztai haszonbérloknak e haszonbérlet után fizetett jövedelmi adója kivételével — a házbér, házosztály, kereseti, tőkekamat és járadékadóra, ugyszintén

a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyesületek adójára vetendők ki.

Az előre nem látott szükségletek fedezésére kért hitelösszeg az állami adók arányában csoportosítandó a költségvetés keretében.

Ha időközben előre nem látott körülmények miatt rendkívüli kiadás fordulna elő, annak fedezése pótköltségvetéssel ugyanazon módon teljesítendő, mint az fentebb az alapkötségvetésre vonatkozólag elmondva volt.

A vármegyei pótdadók a községi költségvetési előirányzatok keretén kívül állólag kezelendők. E vármegyei pótdadók nyilántartására a községi főkönyvnek célszerűen berendezett nyomtatvány-minta és a befizetési jegyzékek használandók. A nyilántartást a jegyzők, a beszédesi jegyzékeket nagy-községekben a pénztárnokok, kis községekben az írástudó bírák (pénzkezelők) illetve jegyzők vezetik.

8. §. A költségvetést vizsgáló, okt. hó 2-ik felében tartandó képviselőtestületi gyűlésre a bíró és jegyző aláírásával ellátott körlevélben, távol lakókra nézve pedig személyhez szóló, s a póstán elküldendő ajánlott levélben a képviselőtestületi tagok 15 nappal az ülést megelőzőleg meghívandók.

9. §. A költségvetési előirányzat s annak minden egyes melléklete két egyenlő példányban szerkesztve, s minden legcsekélyebb igazítás (kivakarás) nélkül kiállítva küldendő be a vármegye alispáni hivatalához. Az alispán a hivatalához beérkezett költségvetési előirányzatokat rövid uton a számvevőséghez juttatja, hol is a vármegye fő számvevője a községi költségvetési előirányzatokat behatárol felülvizsgálja s azokat véleményes jelentésével a vármegye közgyűléséhez bemutatja.

Ha főszámvevő tapasztalja, hogy a költségvetési előirányzatok helytelenül vannak szerkesztve vagy hiányosan vannak felszerelve: a helytelen s hiányos költségvetési előirányzatokat kigazítás és kipótlás végett a községi előjárásnak záros határidő kitűzése mellett visszaküldi. Az ekként visszaküldött költségvetést a községi előjárás legkésőbb 8 nap alatt a képviselőtestületnek újabb tárgyalás végett bemutatni s kellő helyesbítés után vagy felvilágosító jelentés tételével a vármegyei számvevőséghez visszajuttatni tartozik. Eredménytelen várakozás esetén a községi előjárásához főszámvevő megsürgető levelet intéz s illetve az alispánhoz további intézkedés végett jelentést tesz.

10. §. Köztörvényhatóságilag jóvá nem hagyott községi adó a lakosságra és birtokosokra ki nem vehető s be nem hajtható. Igazolható ok miatt, ha a községi költségvetés kellő időben a vármegye legközelebbi közgyűléséből még vissza nem érkezett volna a községi előjárásához, ideiglenesen a közvetlenül előző évre engedélyezett községi adó kulcsa vendő alkalmazásba. A költségvetések bemutatásával igazolatlanul késő vagy épen elmaradó községi, illetve körjegyző ellenében az 1886. évi XXII. t. c. 90. illetve 105. §-ának szigorja alkalmazandó.

(Folyt. köv.)

1876/888. sz. Zempléni várm. közig. bizottságától.

Kérvények a szabolcsi tiszta-ármentesítő társulatnak Tokaj községében a kisajátítási eljárás megindítása iránt.

Határozat:

A közmunka és közlekedési minisztériumnak a kérvényhez csatolt 31187. sz. intézkedéssel rendelés kisajátítási eljárásához a beadott kérvény folytán az 1881. 41. t. c. 33. §-a értelmében Matolai Etele alispán elnöke alatt Székely Károly és Paulay Gábor bizottsági tagokból és Pihoda Etele jegyzőből álló bizottságot küldöm ki és az eljárás határnapjául jövő 1889. évi január hó 28. esetleg következő napjainak d. e. 10 óráját a helyszínen Tokaj községébe tűzöm ki. Erről Tnkaj község előjárásait a bemutatott tervezet és ös-szeírás egy példányának kiadása mellett oly utasítással értesitem, hogy a tervezetet és ös-szeírast a tárgyalást megelőzőleg legalább 15 nappal közzemlére tegye ki és az eljárásról az érdekelteket helyi szokás szerint, sőt folyamodó kérvényéhez csatolt külön érdekeltekre vonatkozó értesítvények vételével kézbesítse mellett értesítse és a kézbesítésről szóló vételveket a kiküldött bizottságnak szolgáltatassa át.

Mely eljárás az idézett törvény 34. §-a értelmében a kisajátító társulat költségére a Budapesti Közlönyben egyszer és a Zemplén című hivatalos lapban háromszor közzéadni rendeltetik.

S. a. Ujhely, 1888. december 29.

Molnár István, s. k.,

2-3

főispán,
mint Zemp. vm. közig. biz. elnöke.

15. 89. ip. sz. S. a. Ujhelyi járás főszolgabírójától

Hirdetmény.

A s. a. ujhelyi iparhatósági megbizottaknak 1889. évre az 1884. évi 17. tc. 172. §-a értelmében választási határidejűl a s. a. ujhelyi torna-csarnok-

ban 1889. évi január hó 28. ik napjának d. u. 3 óráját tűzöm ki.

Mely helyen s időben megtartandó választási közgyűlésre a s. a. ujhelyi összes iparosokat, kereskedőket meghívom.

S. a. Ujhely, 1889. jan. 16.

Dókus Gyula, főszolgabíró.

20078/88 szám.

Tudomás és közhírré tétel végett kiadatik.

S. a. Ujhely, 1888. dec. 31.

Matolai Etele, alispán.

Másolat.

39985. számhoz. Pályázat. A bécsi cs. kir. Theresianum finevel-intézetben a folyó 1888/9. iskolai év végével egy gf Csáky Petranella féle családai alapítványi hely fog üresedni, melynek elnyerésére első sorban néh. Cziráki József, másod-sorban gf Andrassy Manó, Gyula és Aladár, harmadsorban gf Serényi Alajos, László, Gábor és János végre negyedsorban gf Csáky Manó, Ágost, Rudolf, Tlvadar, Kálmán, László, Albert, Zsigmond, János és György családjából származó ifjak jogosítvák. Ezen alapítványi helynek a jövő 1889/90 tanév kezdetére eszközöndő betöltése céljából ezennel pályázat hirdettetvén, felhivatnak a fennebb megnevezett családok, hogy a mennyiben ezen kedvezményt igénybe kívánják venni: ő csász. és apostoli kir. felségéhez címzendő, kellően felszerelendő kérvényeiket a vallás és közoktatásügyi m. kir. ministeriumhoz 1889. évi május hó 15-éig nyújtsák be. Azoknak, kik a pályázatban résztvenni kívánnak és jogosítvák, tudomására hozatik, hogy theresianumi alapítványi helyre csak olyan ifju vethetnek fel, ki életének nyolcadik évét már elérte, de a tizenhetedikét még tul nem haladta, a kinek szülője vagy gyámja kötelezőleg kimutatja, hogy az alapítványi helylyel járó évenként kétszáz (200) ftra menő mellék kiadásokat fedezni képesek és készek. A kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. a növendék keresztlevele; 2. orvosi bizonyítvány egészséges állapotáról és sikeresen eszközölt himlőoltásról; 3. iskolai bizonyítványok a négy utolsó félévről; 4. a mennyiben iskolába nyilvánosan nem járna, bizonyítvány erkölcsi magaviseletéről; 5. az életben levő szülők állásáról és lakásáról; 6. a szülők, esetleg az árváknak vagyoni viszonyairól és jövedelméről; 7. a családnak vagy az anyának a haza és trón szolgálatában szerzett kiváló érdemeit igazoló hatósági bizonyítványok, végre 8. kimutatandó, van e és hány testvére az igényjogosult ifjunak, el vannak látva vagy nem, ő maga vagy testvérei élvezték-e eddigelé közalapítványok jótéteményeit vagy sem? Budapest, 1888. évi dec. hó 11. A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministeriumtól.

19551. sz.

Zempléni vármegye alispánjától.

10 főszolgabírónak.

I.

A 11-ik gyalog-honvéd féldandár parancsnoksága által körözött honvéd szökevény személyleírását körözés és eredmény esetén a szökevénynek a legközelebbi m. kir. honvéd állomás parancsnoksághoz való elővezetés végett kiadom.

Másolat. Személy leírás: Szánkóczy András besorozott honvéd a szinai járásból, Hosztovicza községből, 26 éves, nőtlen, paraszt, termete közép nagyságú, szőke, szeme barna, beszél oroszul.

II.

19734. sz. T. Sárosvármegye alispánjának f. évi 18216. sz. a kelt értesítése szerint Soós-Ujfalu községben a szarvasmarhák között a tudóvész járványszerűen fellépve, meghagynom különösen a Sárosvármegyéhez közel eső és szomszédos jársok főszolgabírójának, hogy a szarvasmarhákali közlekedést a fertőzés gyanujában álló községgel a legszigorubbán ellenőrizték.

III.

18083. sz. Közhírrététel végett tudatom, hogy Pollak Mózes szomatori lakosnak f. évi november hó 9-én egy fél éves, kékes szőrü bornya eltévedt.

S. a. Ujhely, 1889. jan. 5.

Matolai Etele, alispán,

19429. 20005. 19630. Zempléni vármegye alispánjától.

Körözvény.

Körözés végett kiadom.

S. a. Ujhely, 1889. január 5.

Matolai Etele, alispán.

Másolat.

6155. sz. Ungvármegye alispánjától. Körözés levél. Tuma N. ungvári lakos kir. adóhivatali tisztviselőnek 13-14 éves fia f. hó 6-án szülői házából eltűnévén máig sem került elő, miért is felkérem a tek. alispáni hivatalt, hogy ezen fiut az alábbi személyleírás alapján a vármegye területén köröztesse s feltalálása esetén felfogadandó kíséreléssel hozzám, illetőleg Ungvár város rendőrkapitányi hivatalához küldeni sziveskedjék. Személyleírása: Neve Tuma Emil, kora 13-14 éves.

Folytatás a mellékleten.

magysága 130—140 cm, haja szőke, rövidre vágva szeme kék, orra, szája rendes, különös ismertető jelei: a bal szem szivárvány hártájában állítólag egy fekete pont. Ruházata világos barna szövetből a térdig érő felső kabát szürke. Beszél magyarul, németül, tótul. Ungvár, 1888. évi dec. hó 8-án. Kende s. k. alispán.

19683. sz. Zemplénvármegye alispánjától.
10 főszolgabíróinak.

Köztudomásra hozatal végett közlöm.
S.-a. Ujhely, 1889. jan. 3.

Másolat. Matolai Etele, alispán.

6029. sz. Tek. alispáni hivatalnak S.-a. Ujhelyen. *Illyasevics Bertalan* munkács egyházmegyebeli áldozópap botránykeltő magaviselete miatt, mint javíthatatlan egyén, a Munkács-egyházmegye papságának kötelékéből végleg világgá bocsájtván, van szerencsém erről a tekintetes alispáni hivatalt azon tiszteletteljes kérelemmel értesíteni, méltóztassék a hatósága alatt álló közegeket utasítani, hogy a nevezett egyén többé papnak ne tekintessék s cselekedetei, vétéségei a jövőben a világi hatóság elbírálása alá vétessenek. Hazafias tiszteletem nyilvánításával vagyok Ungvárott, 1888. évi december hó 8-án. Gelse Viktor, s. k. püspöki helyettes.

Az iszákosságról

és az ellene való védekezésről*.)

T. Hölgyeim és Uraim!

Azok Önök közül, akik mult évben e helyen felolvasott szerény előadásomat figyelmökre méltatni szivesek voltak, talán vissza fognak emlékezni, hogy ígéretet tettem volt arra nézve, miszerint alkalomadtán még vissza kívánok térni egy már akkor is megpendített oly kérdésre, amelyet — ugy közegészségi — mint társadalmi tekintetben szerfelett fontosnak, de aktivitás és a társadalom minden rétegébe belenyúló voltánál fogva sok tekintetben eléggé érdemesnek is tartok arra nézve, hogy megkísértem becses figyelmöket reá irányítani.

Értem a szesz italok, vagy röviden az alkohol okozta egyéni és társadalmi bajokat és az ezek ellenében kifejtett küzdő és védekező tevékenységét az államnak és társadalomnak.

Az alkohol, a szesz, mely valamenyi erjesztett és égetett italainknak fő alkotó része, kétségkívül a legelterjedtebb élvezet szer az egész világon. Használata szerfelett régi, mondhatni egyidejű az emberi társasággal. Hogy azonban kártékony társadalmi hatását inkább csak későbbi időszakokban kezdte kifejteni, annak okát abban volnék hajlandó keresni, hogy a népesség szélesebb körében való elterjedése csak az újabb, a személy- és áruforgalmat hova tovább jobban megkönnyítő korszakokban vált mindinkább könnyűvé.

Hiszen ittak bort és egyéb erjesztett italt bőven már őseink is; akadt köztük alkoholista is bizonyára, de nagyobb kiterjedésű, hogy ugy szóljak társadalmi bajja nem nőhetett ki magát az alkoholizmus, mert nem volt modern értelemben vett társadalom, nem volt az, amit ma civilizációnak mondunk.

Tehát a civilizáció ugynevezett átkai közzé kell soroznunk az alkoholizmust is egy bizonyos értelemben.

Kiváltképen kedvezett az alkoholizmus elterjedésének, a szesznek, az alkoholnak vegyi uton való előállítása, vagy — helyesebben — a pálinka-égetés feltalálása és a mezőgazdaság céljaira való felhasználása. Valóban azt mondhatni, hogy az alkoholizmus azóta terjedt el nagyobb társadalmi körökben, amióta a civilizált világ minden részében működni kezdetek a különféle szeszgyárak, vagyis, amióta a szeszgyártás ugyszólván nemzetgazdasági tényezővé lett. A szesznek koncentráltabb, töményebb alakban és aránylag olcsón való előállítása könnyűvé tette, hogy a szegényebb néposztályok is hozzáférjenek ez élvezetecikkhez, melyet lassan-lassan aztán ugy megszoktak, hogy sokaknál nélkülözhetetlenné vált. Nagyban hozzájárult elterjedéséhez aztán az a ferde nézet is, hogy a munkás embernek szükséges a szesz élvezete, hogy ez fokozza és kitartóbbá teszi munkacerejét és munkabírását; továbbá az az, egy ideig tudományos részről is támogatott, de rég megcáfolt hipotézis, hogy a szesz csakugyan anyag-s ily erőkímélő szer is volna.

Mindezek a tényezők és sok más egyebek lassu közreműködésével oda fejtett aztán a dolog, hogy ma már kényszerülve van az állam és társadalom módokról és eszközökről gondoskodni, hogy az alkoholizmust, mely valódi társadalmi csapássá nőtte ki magát, leküzdhesse, vagy legalább kellőképpen védekezzék ellene a lehetőség határai között.

*) A zemplénvármegyei orvos-gyógyászati egyesület által rendezett népszerű ismeretterjesztő esték sorozatában folyó hó 6-án felolvasta Dr. Ralsz Gedeon, tb. várm. főorvos. Szerk.

E küzdelemmel, e védekezéssel kívánám Önöket nagyjából megismertetni.

Mielőtt azonban ezt tenném, szükségesnek látom, hogy közelebből megismerkedjünk az ellenséggel, amely ellen küzdeni, amely ellen védekezni akarunk; hogy megismerkedjünk az alkohol és hatásának, hozzá teszem, ártó hatásának módjaival, ugy az egyénre, mint a társadalomra.

A szesz, kémiai néven „aethylalkohol“, lehetőleg tisztán előállítva, a viznél higabb, s így fajlagosan könnyebb, egészen tiszta, jellegzetes szagú, nem éppen kellemetlen, de égető ízű folyadék, mely valamenyi erjesztett és égetett szeszitalainknak tulajdonképen hatékony alkotó része. Ez adja meg, mint bizonyára tudják, az italoknak ugynevezett erejét és ezek az italok jóformán csak szesz tartalom tekintetében különböznek egymástól.

A szesz közvetlen hatása az emberi test szöveteire épen olyan, mint a maró mérgeké, amelyek az által fejtik ki káros hatásukat, hogy a testrészekben lévő vizet mohón magukhoz vonzzák. Azért egészen tömény tiszta szeszből aránylag kis adag is közvetlenül ölhet. Többé-kevésbé hígított alakban, tehát ugy amint azt élvezetszergyanánt különféle italainknak magunkhoz vesszük, első hatása inkább a bódító mérgekének felel meg. S hogy ez így van, arról könnyen meggyőződhetünk, ha — természetesen józan fővel — figyelemmel kíséjük az ivót, amint a mámor különféle szakaszain végig megy.

Az első kvaterkák hatása alig nyilvánul egyében, mint hogy az ugynevezett közérzet javul, az ember igen jól érzi magát, a kedélyhangulat földerül, a szellemi műveletek az agyvelőben mintha könnyebben történének, az eszmék társulása gyorsabban megy végre; az erőérzet fokozódik, fájdalmas érzések, akár testiek, akár lelkiek, eltűnnek, »borban a gond mint a gyermek aluszik«. Ez az állapot az, amelyre azt mondjuk, hogy »be van csipve«. Ez az állapot még nem mondható károsnak, aminthogy csakhamar el is mulik nyom nélkül, föltéve ha tovább nem folytatja az illető a kvaterkázást. Mert ha még tovább folytatja, akkor csak nagyon kevés kell még és a kép teljesen megváltozik s a »becsipettség« csakhamar »berugott« legény válik. Ez már zajosabban viseli magát, hangulata mindinkább és inkább nyer expanzióban, subjektív érzéseit és érzelmeit mind hangosabban juttatja kifejezésre, s olyanokat is művel, amikből következtetve azt kell feltennünk, hogy agyvelő-rendszerben megbéngült az a gátló szerkezet, az a bizonyos valami, ami a józan embert a meggondolt higgadtság határait átlépni nem engedi. Innen van, hogy a berugott ember féktelen jókedvében tombol és lármázik, sokszor tör és zúz. A fékezetlen gyorsasággal támadó, sokszor zavart eszmék gyors, néha már tagolatlan szóáradatban törnek magoknak utat kifelé. (Ilyenkor terem a sok ugynevezett vad tózt is.) A berugott ember »én«-jének egész tartalmát leplezetlenül feltárja, s a józan szemlélőnek ilyenkor nem egyszer nyílik alkalma a lelki életnek egyébkor gondosan takargatott legmélyebb rejtekeibe is bepillantani. A szenvedélyek kendőzetlen nyíltsággal törnek maguknak utat; szeretet, gyűlölet, harag, boszu és félelem nyomják rá a maguk bélyegét a berugott ember viselkedésére. A szellemi műveletek ily zajos kitérésével többnyire lépést tart egy bizonyos fokozott hajlam testi mozgásokra, ami a szubjektív erőérzet fokozódására vezethető vissza.

Igy tart ez egy ideig, emberünk még mindig iszik, egyszerűen elpattan a tulfeszített hur, a zaj hirtelen elnémul s az előbb féktelen legény az asztal alá kerül.

Természetes, hogy az imént vázolt kép, (majdnem kórképet mondottam, de hiába orvos vagyok, rájár a nyelvem) hát mondom, hogy ez a kép nem illik reá minden berugottra, itt is, mint mindenütt sok tere nyílik az egyéni sajátosságoknak, hiszen láttak már velem együtt embert, aki józankorában higgadt, erős, férfias magatartású, ha berug ellágyul s csak ugy ontja a könnyek záporát; más, aki józankorában unalmas, ha berug szellemes, sőt szeretetre méltó; még más szófukar, önmagába zárkozott, ha becsip, bóbészédű csak győzzük hallgatni. Mindmegannyi bizonyíték arra, hogy a szesz mélyenható megmásmító hatány.

De hol is hagytuk a mi részegünket? mert most már annak kell őt mondanunk. Igaz! az asztal alatt.

Sajnálom, hogy elő kell őt onnan vonszolonom, s Önöknek ily állapotban is bemutatnom; mert most már egy cseppet sem mulatságos. Ha eddig még nevetettünk, vagy legalább mosolyoghattunk olykor még józúeknek is mondható ötletein, most már csak szánalommal vegyes undort költethet bennünk. Halottalavány, buta kifejezésű és hideg tapadós izzadsággal lepett arccal, téve tekintetü zavaros szemekkel és petyhüdt tagokkal mozdulatlanul fekszik előttünk, s hogy még él, csak lassu szabálytalan lélegzése árulja el. Szeretnék a Zola Emil tollával rendelkezni, hogy bővebben is leírjam Önök előtt minden undoksá-

gával e siralmas állapotot, mely csakhamar mély, több óráig tartó kábult álomba megy át. S ezzel véget érne a mámor, ha nem követné az a borzasztó állapot, a minek magyar nevét nem tudom, de amit általában Katcenjammernek neveznek és másnap reggel a cukrásznál homeopathice, de nem homeopathikus adagokban beszédett knickebeinnal gyógyítgatnak.

Ime t. H. és U.! az alkohol egyszerű hatása az egyénre. Ha sikerült türethetően vázolnom a mámort egyes fázisaiban és ha figyeltek, feltűnhetett önöknek, hogy a mámor tulajdonképen mesterséges elmezavar, amelynél föllelhetők mulékony és kicsinyített képben az elmezavarodások egyes tünetei, a csekély fokú kedélybeli zavartól kezdve egész az ember énjét teljesen széjjelbontó mély butaságig. El kell hát ismerniök, hogy nem lehet közömbös vagy teljesen ártalmatlan az az anyag, amely az ember agyvelő-rendszerére már mulékony behatása alatt is ily zavaróan foly be.

Hát még, ha a behatás gyakran és tartósan ismétlődik! Lássuk, hogyan hat és mit mivel akkor?

Sem a rendelkezésemre álló idő, sem előadásomnak alaptervezete nem engedik, de nem is tartanám helyén való dolognak, hogy az orvosi idült alkoholizmusnak nevezett kórállapot egész pathológiáját föltárjam itt önök előtt minden nyomoruságaival. Csak röviden mondom el, hogy nincs az emberi testnek az a szerve vagy szervrendszere, melyen az alkohol kártékony hatása kimutatható ne lenne. Mégis leginkább és első sorban az életszervek három csoportja az, amely különösen szokott általa szenvedni. E három csoport, az emésztési vérkeringési szervcsoport meg az egész idegrendszer.

Az emésztőszervek közül legtöbbet és leginkább szenved a gyomor; — erősebb szesz italok élvezetéhez szokott emberek majdnem kivétel nélkül súlyos gyomorhurutban szenvednek és ha azt állítják, hogy rossz vagy egészen hiányzó étvágyukat szeszszel felköltöni képesek, ez súlyos önánítás, mert ily esetekben a szesz nem tesz egyebet, mint eltompítja a gyomor azon érző idegeit, amelyek az étvágy hiányának kellemetlen érzetét az öntudatba juttatják. De ezenkívül még egyebet is tesz, t. i. csak fokozza az ártalmas behatást. A gyomor után legközelebb a máj szenved az alkoholtól, ugy látszik, hogy erre a szesznek egészen specifikus ártó hatása van a szesznek. Igen gyakori alkoholistáknál a májnak egy bizonyos elfajulása, amelyet magyarul szemcsés májnak, angolul találóbban »gin drinkers liver«-nek, pálinka májának neveznek. Gyógyíthatatlan állapot, amely mérhetetlen szenvedések hoszu során végig biztos halálhoz vezet. Gyakori a vesék és egyéb zsigerek elfajulása is az alkohol behatása alatt.

A vérkeringési szervek között magát a szívet támadja meg legsúlyosabban az alkohol; — igen gyakori lehet az alkoholistáknál a szív izmainak elzsírosodása, miáltal azok meggyengülnek és nem képesek többé végezni a nekik szánt munkát ugy hogy a szív, tulajdonképeni billentyű hiba nélkül is, csak hiányosan és elégtelenül teljesítheti feladatát. Ebből a bajból fejlik ki aztán a mellüregnek és egyéb szerveknek iszákosoknál oly gyakori vízkórja. Mindezeknél sokkal súlyosabbak azonban azok a károk és pusztítások, melyeket az alkohol az ember idegrendszerébe visz végre. Nem is emlitem az iszákosok elmebaját a banális delirium potatorumot, mert hisz ez súlyos baj ugyan, de korántsem jelzi még az idegrendszernek oly mély megbomlását, hogy teljes gyógyulásba ne mehetne át. Sokkalta mélyebben hat az alkohol még ennél is; — és korántsem szükséges az alkohol- okozta idegbajok kifejtéséhez, hogy valaki minduntalan leigya magát, elég ha lassan-lassan hozzá szokik, mind nagyobb és nagyobb adagok rendes élvezetéhez. Mert még az a sajátsága is megvan az alkoholnak, hogy kényszeríti a kórhelyt az adagok fokozására; — ellenállhatatlan eredeti büvkörrel veszi körül az ivót, melyből nincs, vagy csak ritkán van menekvés. Az így lassanként alkohollal át-meg át itatott agyvelő és idegrendszer aztán megbomlik javíthatatlanul. Legelső szembeötlő tünet az ilyeneknél a kedély, de legfőképen a jellem, a karakter megváltozása. Előbb kifogástalan jelleműeknél egyszer-egyszer egy botlást veszünk észre e botlásnak ő maga is öntudatára jön, aztán küzd ellene, de megint elbukik a küzdelemben s az elbukás okozta keserűséget megint csak italba fojtja. Lassan lassan eltompul aztán benne az ethikai érzés, szép jó és igaz közömbössé válnak előtte s mind inkább és inkább eltompul minden iránt, ami embert lelkesíteni képes. Önmaga, övéi iránti kötelességeit hanyagolni kezdi, majd bűn elkövetésére is képessé válik, csak hogy az egy és fő vágyát kielégítthesse, mely annyival inkább is uralkodóvá válik benne, minthogy önuralma akaraterje is folyton hanyatlak az alkohol mérgező behatása alatt. Az ily pályák vége a tébolyház, sokszor a börtön, néha az önkéz irányozta golyó.

De ezek a legsúlyosabbak. Ennyire persze nem mind fajulnak el azok akik többet isznak

gondatlanságból elkövetett hamis szakértői nyilatkozatért száz forint pénzbüntetésre ítélte. Az elitelték valamennyien felebeztek. — *A tavarnai legények* mult évi május 6-án a homonnai búcsúról hazamenet, Zavadka mellett, a zsalobinai legényeket megtámadták és kövekkel dobálták, s midőn a zsalobinai legények megszaladtak, azokat úzóbe is vették. Az üldözésközlő visszatérve, Span Mihály és ifj. Span János a haza igyekező zsalobinai lakosokat támadták meg s közülök nem egyet karókkal megütlegeltek. Span Mihály a szenvedett sérülések következtében elhalt, ifj. Span János pedig, kinek balkeze eltört, súlyos testi sértést szenvedett. E bűncselekmények miatt állottak a tavarnai legények f. hó 14-én a kir. törvényszék előtt, mely is őket a halált okozott súlyos testi sértés büntetésében bűnösöknek mondta ki, s közülök Bacsisin Ruszin Mihályt 2 évi börtönrre, Szabol Banyik Józsefet 1½ évi börtönrre, Kormány Lajost, Dsunya Pált és Kuhár Vrabely Mihályt 6—6 havi börtönrre és Lánzos Jánost 3 havi fogházra ítélte. Belányi András, minthogy nem igazoltattott be a verekedésben való részvétele, az ellene emelt vád alól felmentette. Ugyancsak január hó 14-én tartott végtárgyalása alkalmával a kir. törvényszék Bubnacs Györgyöt súlyos testi sértés büntette miatt 7 havi börtönrre ítélte.

(A földtehermentesítési kötvényeket) konvertálás végett a polgári takarékpénztár díjmentesen átveszi, a hol az illető nyomtatványok is ingyen kaphatók. — Az átvételt f. évi január 21-től február 8-ig bezárólag teljesíti.

(Táncest) A homonnai kaszinó-egyesület f. hó 26-án a „Dudáshoz” címzett vendéglő nagytérmeben sorsolással egybekötött táncestet rendez. Kezdetbe 8¼ órakor. Bemeneti díj: személyenkint 1 ft 50 kr., családjegy 3 ft 50 kr. A vidéki vendégek elszállásolásáról gondoskodva lesz, mely végből az érkezők előleges jelentkezését kéri a rendező bizottság nevében: *Lukovits Ottó* e. a. elnök.

(Párba) O. Liszkáról írják, hogy az ott állomásozó huszárszázad tisztikarából D—y kapitány és B—y hadnagy f. hó 13-án, reggeli 8 órakor pisztoly-párbajt vívtak. Az ellenfelek 15 lépésnyi távolságból kétszer löttek egymásra. Sérülés nem történt.

(Az érdem jutalma) A magyarnyelvet és népnevelést Zempléni vármegyében terjesztő egyesület *Romssa Sándor* nagy-polenai g. kath. néptanítót a néptanítás körül kifejtett kiváló szorgalmáért és a szép eredményért dicséretre érdemlő tisztelettel jutalmazta. Eljelen!

(Kolduló csángók) A *Budapesti Hírlap* vármegyénk felvidékéről, Szacsurból, azt a hírt kapta, hogy ottan egy elnyomorodott, kiéhezett csángó csapat jár házról házra, koldulva a betevő falatot. A tisztelt tudósító szerint a kolduló csángó-karaván az aldunai telepokról, Ujvidék tájékáról való. Mi tamáskodva közöljük e hírt, megjegyezvén, hogy vármegyénk alispánjához a varannai járás főszolgabírájától ez ügyben jelentés még nem érkezett.

(Az alkohol ártalmas voltát), bebizonyítandó, felszólította dr. Richardson egyik tanítványát, hogy vizsgálja meg az ő pulzusát. A tanítvány 74 lökést érzett. Most leült Richardson s néhány percnyi pihenés után ismét kitapintatta pulzusát, amidőn az már csak 70-et vert percnenkint. Ezután ledőlt az orvos divánjára s néhány percnyi nyugalom után ismét kitapintatta pulzusát, amidőn már csak 64-et vert percnenkint. Ha este nyugalomra dől — mondá Richardson — azért teszi, mert szívének pihenőre van szüksége. Ez úgy van habár kegyed nem is tudja. Amint lefekszik, szive azonnal lassabban kezd verni és pedig percnenkint körülbelül 10-el. Szorozza meg ezt 60-al s találni fogja, hogy egy óra alatt 600-al ver kevesebbet a szive, illetőleg az éjjeli nyugalomra szánt 8 óra alatt 5000-el. Miután pedig a szív minden összehúzódásával 6 uncia vért lök ki magából, tehát egy éjjelen által 3000 unciával kevesebbet, Ha azonban lefekvés előtt szeszes italt iszunk, az alkohol idegrendszerünkre izgatólag hat s nem hogy csillapítaná, hanem fokozza a szív működését, úgy annyira, hogy az egész éjjelen keresztül 15000-re is felszaporodhatik a szív összehúzódása. Ennek azután természetes következménye, hogy fáradtan kelünk fel, napi munkánkat képtelenek vagyunk mindaddig végezni, míg nem szervezetünket szeszszel újra fel nem izgatjuk.

(Az utcáról.) — Uram! Ön üti ezt a szegény kutyát, holott azt mondta nekem, hogy tagja az állatvédő egyesületnek! — Igaz; de csak levelező tagja vagyok. — u. m. Hasznos András.

(Legujabb.) Lapunk zártakor értesültünk, hogy Budapesten gf *Andrássy Manó* elnöklete alatt a pénzügyministeriumban f. hó 22-én d. u. 5 órakor fog megkezdetni répacukorgyárunk ügyében a Zempléni vármegye gazdaközönségének értekezleti küldöttsége- és a gyári vállalkozó megbízottjai között a szerződési pontozatok végleges megállapítására vonatkozó értekezlet. — A cukorrépatermelésre vállalkozott gazdaközönség bizalmi férfiaknak csak három szócskát üzenünk: *Ujhely minden előtt!* s hiszük és reméljük, hogy az általuk kivivandó eredmény kedves örömet szerez egész vármegyénknek. Ugy legyen!

(Elveszett) Egy kis fekete ango' dathsli kutyája — szeme körül sárga — szügye fehér „Pandaluka” névre hallgat — a becsületes megtaláló jutalmat kap. — Bővebb felvilágosítást a kiadó hivatalban.

CSARNOK,

Dr. Ballagi Géza könyve.

Egy nagy, vaskos könyv jelent meg a mult év közepén, melyet a tudományos világ, a sajtó, az ismerősök és a tanítványok is mind örömdüvözléssel, általános elismeréssel fogadtak. A magyar tudományos akadémia úgy hódolt e mű előtt, hogy szerzőjét sietett levelező tagjai közé beválasztani.

Vármegyei lapunk, a „Zemplén” volt még hátra az elismerés adójának lerovásával. Most, íme, ezt teszi; mert nemcsak azért tiszteli a jeles szerzőt, hogy munkatársainak díszes sorába tartozik, hanem azért is, mivel szép munkájával a vármegyére szintén jó hirt nevet hozott.

A könyv címe ez:

A politikai irodalom Magyarországon 1825-ig. Irta Ballagi Géza. Budapest. Franklin-Társulat, 1888.

Szerzőnk előszavában elmondja, hogy: utótrő munkát végeztet. Elnézést remél. A kritikában tárgyilagosságot. Ha együtt érzett is egyik vagy másik szereplővel, elfogultta nem lett. A tárgyilagosság nem elvtelenség. Minden gondolkozó embernek csatlakozni kell egyik vagy másik politikai pártához; de azért a más nézetűket iránt sem elfogultnak, sem igazságtalannak lenni nem szabad.

A politikai irodalom csak akkor hozhatja forgalomba a kort mozgó eszméket, ha a sajtó lenyűgözve, korlátozva nincs. Ez hazánkban II. József és II. Lipót alatt következett be s épen ezért ebből a korból minden csekélynek látszó röpiratot feldolgozott.

De, mert a cenzúra és a politikai irodalom fejlődése között szoros összefüggés van, a cenzúra történetét is fel kellett venni könyvébe. Nálunk a politikai irodalom csak 1790-ben indul meg igazán. A könyvben is az a rész, mely ez időtől kezdve tárgyalja a kérdést, legkimerítőbb és legérdekesebb.

Az egyes, ide tartozó művek ismertetésénél nem a kronológiai sorrendet követte, hanem a tartalmak szerint csoportosított. A röpiratokat, melyeket használt, könyvszerűleg teljes címmel adta, sok névtelenül megjelent iratnak szerzőjét felderítette. Semmit nem állít és nem ír, a miről meg nem győződött, a mit nem látott és nem ismer. A mű megírásához az anyagot leginkább saját, 4000 kötetből álló, magyar politikai röpirat gyűjteményéből, a budapesti tud. egyetem, a magy. tud. akadémia, a nemzeti muzeum és a sárospataki főiskola könyvtárából szedte össze.

* * *

A XVI-ik században a pápaság, a világi despotizmus és a reformátorok újító törekvései nagy tusáknak előidézői lettek. E küzdelmekben hatalmas szerep jutott a sajtónak. Ezt kellett valahogy megbénítani.

1524-ben Szalkay biboros-primás intézkedése folytán már Brassóban és Sopronban a lutheri iratokat és könyveket, mint az abszolút korszakban a Kossuth-bankót, úgy elkobozták a polgároktól és megégették.

A lutheránus és református könyvnyomdászok ezután kőbor nyomdászatot folytattak s hol itt, hol amott ütötték fel tanyájukat. Így tett például: Huszár Pál és Hoffhalter Rafael.

A mohácsi vész után a protestantizmus nagy elterjedést vett. A protestáns írók igen sok könyvet írtak, úgy, hogy még Ferdinánd is felszólalt ellenük a soproni országgyűlésen 1553-ban. De a rendek pártfogásukba vették a protestánsokat s csakhamar 28 nyomdájok volt az országban. Ferdinánd is 1564-ben a pozsonyi lakosok könyveit, Oláh Miklós érsek ellenzése dacára, felment a cenzúra alól.

Rudolf uralkodása alatt megváltozott a taktika. *Telegdi* Miklós esztergomi nagyprépost buzdítózkodása folytán Nagyszombatban kath. nyomda állított és erős polémia keletkezett a két felekezet között. Ezek a polémia annyira ekstravaganciával és oly hevesen mentek, hogy végre is fejedelmi ellen-intézkedéseket provokáltak.

1574-ben *Miksa* egy rendeletet ad ki, melylyel kimondja, hogy a császári engedelem előzetes kieszközlése nélkül semmiféle teológiai munka ki nem nyomható.

Miksa tehát az előleges cenzurát tényleg gyakorolta, annyira, hogy *Huszár Pál*-hoz parancs ment, mely szerint az eretnek tanok terjesztése és a könyvek nyomásától eltiltatik és e tekintetben az óvári kapitány felügyelete alá helyeztetik.

II. *Rudolf* már elrendelte, hogy a királyi szabadalommal nem bíró nyomdákat bezáratni

kell. A cenzúra és a privilégium tehát pusztán fejedelmi önkényen és nem törvényen alapultak. Magyarországon a sajtóügyi viszonyok iránt mindig a törvényhozás intézkedik. 1553-ban a cenzúra iránt, 1588-ban és 1599-ben a kalendárium ügyében mindig az országgyűlés határoz. 1830-ban is, mikor az akkori kormány a sajtószabadságot megsérti, amazokra a törvényekre hivatkozik az országgyűlés.

A 17-ik század folyamán, 1620-ban, a beszercei országgyűlésen hoztak a sajtóügyre vonatkozó határozatot, de II. Ferdinánd ezt is érvénytelennek nyilvánította.

A katolikusok, a vallásukon levő fejedelmek oltalma alatt, jól érezték magukat. A protestánsok, hogy magukat belső támadásoktól óvják, elfogadták a cenzurát.

Az egyházi cenzúra nyomai a protestánsoknál már a XVI. és XVII. században megvannak. *Alvincsi Péter* 1609-ben *Pázmány ellen, szénior uram ökegyelme cenzurája után* ir egy könyvecskét. Erdélyben a főiskolai tanárok vizsgálják meg a kinyomandó könyveket. Az előleges cenzurát a szatmár-németi zsinat 25-ik cikkével hozta be 1646-ban, így akarván eleibe vágni annak, hogy egyesek, mint *Sáuldsujfalusi Imre* is, a fenálló egyház-igazgatási rendszer ellen ne izgathassanak. A cenzurát hol az egyházmegyék, hol az egyházkerületek, hol a püspökök, hol egyes, e végből választott és megbízott egyének gyakorolták. A ki művét előre be nem mutatta: reverzáls-adással, deprekációval és a könyv elkobozásával büntették. A protestánsok ez intézkedéssel valóban elérték azt, hogy a polemikus írók magasra lángoló szenvedélye kizárólag az ellentáborra terelgett. Ez időre esnek az olyan polémia, a milyen *Sámbár Mátyás* jezsuita és *Markó István* ref. prédikátor között folyt, melyben *Sámbár X. ut Tök* című könyvére ilyen cíművel felel *Markó X. ut Tök könyvnek eltétele, avagy Bányászcsákány, melylyel amaz fővenyen épített s már lerombolt házat előbbi fővenyre sikerellen sárral raggatni akaró és ezer mocskokkal eszelősen szülő s mázoló Sámbár Mátyás nevű tudatlan sárt gyűró megcsákányoztatik kézdívásárhelyi Markó István szilahi pap által, aki bányásznak nevezetett volt Sámbártól 1668.*

A 17. század folyamán a kath. egyház is gyakorolta a könyvvizsgálat jogát, persze Rómából nyert utasítások szerint, sőt az uralkodók is követelték maguknak a sajtó korlátozhatóságát. Lassanként az egész cenzúra jog a jezsuiták kezébe került, úgy hogy az első magyar állami könyvvizsgáló is a jezsuita *Szentiványi Márton*. Nem is volt ez időben senki bizonyos az iránt, valjon az egyház vagy az állam fogja-e könyveért megzaklatni; legtöbbször megtette mind a kettő. *Szentiványi* halála után I. József nem nevezett ki állami cenzort, sőt maga adogatott könyvnyomtatási privilégiumokat, például *Töltési István* és utódainak kalendárium nyomására.

III. *Károly* 1721-től szigorítja a cenzurát és elkoboztatja a *Komáromi-Csipkés* féle bibliát.

Különös figyelem volt fordítva a protestáns sajtó termékekre s a hol egyet találtak azt azonnal elkobozták s legtöbb esetben el is égették. 1715-től a m. kir. kancellária gyakorolta a király nevében a nyomdák felett való felügyeletet.

Az első hazai hírlap a *Mercurius Hungaricus* is felsőbb engedélylyel jelenhetett meg 1708. augusztus havában. III. *Károly* halála után *Mária Terézia* rendezte a könyvvizsgálás ügyét.

A politikai irodalom alapját nálunk a XVII. század folyamán vetették meg. Az első ide vágó szép munka *pataki Fűsüs János*tól van *„Királyoknak Tüköre”* cím alatt. Tele rakva bölcseséggel és írva kellemes magyarsággal 1626-ban. A király és neje között való viszonyt a szentírás utmutása szerint állapította meg.

Horologium principum vagyis Fejedelmek órája, melyet *Ovaskovics* János gróf és *Prágyay* András szerencsi prédikátor fordítottak magyar nyelvre.

*Justus Lipsius*nak a polgári társaságok tudományáról írt munkáját 1641-ben *Laskai* János ecse di pap ültette át hazai nyelvünkre. A műben ez is előfordul: „Az adókat gyakran változtatni, új meg új terheket rakni a nép vállaira nem tanácsos, az évi adórészekben legyen fizethető, a végrehajtás ne legyen tul szigorú; az adó szedők, kik zsarolják a népet, szigorú büntetéssel sujtassanak stb. stb. Ime kétszáz esztendővel ezelőtt is baj van az adóval!

„Fejedelmi lélek” című művét *Weber* Ádám Jánosnak ifju *Szeki Teleki* Mihály fordítja magyarrá 1689-ben Kolosvárott. A politikát *„a ravasz tudomány”*-nak tekinti. Az adósságot a birodalmak *„száraz betegség”*-nek mondja.

Eme rendszeresebb műveken kívül sok más ide vágó kisebb-nagyobb munka jelent meg, részint kéziratban, részint nyomtatásban, melyek mind figyelmet érdemelnek a magyar politikai irodalom történetében és kellőleg vannak is méltatva Ballagi derék könyvében.

Mária Terézia a legszigorubb ellenőrzés alá helyezte a sajtót. A cenzúra mindig részrehajló volt; kegyetlen a protestáns s elnéző a katolikus írókkal szemben.

(Vége köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Adalék

a cukorgyár és a cukorrépa-termelés kérdéséhez

— Két cikk. —

II.

Ösmervén a termelő és gyáros s ennek közgei között gyakran előforduló surlódásokat, a répának cukor-fok szerinti átadását legfőképpen a nagybirtokosnak ajánlhatom, ki megbízott gazdasztjé a répaátadás ideje alatt állandóan a gyárban tartván, az érkezett szállítmányt azonnal vizsgálat alá vétetheti, mi neki annyival is inkább sikerül, mert mint nagytermelőnek képviselője a gyáros és közgei részéről bizonyos udvarlásban részesül. Ki állandó megbízottat a gyárban nem tarthat, az csak azon esetben szerződjen a poralizáció szerint, ha a kívánt intelligenciát is bírván, idejét úgy oszthatja be, hogy répájával jó formán egyidejűleg érkeznek a gyárba, mert a gyár 5000 hold után legkevesebb 500,000 mm. répát léven köteles 75 nap alatt átvenni, a naponkénti 6666 mm. átvételét csak a leggyorsabb eljárások mellett képes teljesíteni s épen ezért gyakran kénytelen önkéntesen eljárni. A parasztagdát pedig, ha jól akarunk tenni, emberbaráti kötelességünk a fikszer elfogadására rábeszélni, s azt számára kieszközölni, mert ha 1876-ik év óta nem tudott megbarátkozni s megösmernedni a hektoliterrel és kilóval, s még ma sem hisz a hivatalos mázsának: miképp gondoljuk, hogy hinni fog a poralizálónak, s jogos panasza esetén addig lesz utasítva egyik közegetől a másikhoz, ellévén foglalva mindegyik a rendes napi teendőjével, míg végre reá esteledik anélkül, hogy baját rendezte volna.

Az árak megállapításánál főként tekintetbe volna veendő a termelők által, hogy nagyobb előny reánk nézve hosszabb ideig valamivel kevesebb haszonnal termelni, mint felcsigázott répaárak által a gyár létét kockára tenni. A gazdasztjé nézve teljesen kielégítő, ha 70 kr. alapár mellett a 10 fokon felüli minden egész cukorfok-tartalom 5 krral fiztetetik, az átalányárnál pedig 85 krt kap a répa métermázsájáért, mi a 13⁰/₁₀-os poralizációnak felel meg.

A nagy-surányi gyár 1885-ik évtől 24 fős nyers cukorár mellett 1 mm.répáért 76 krt s a nyerscukor árának emelkedésével minden 1 ft áremelkedés után még 3 krt fizetett. Visszaadott 44⁰/₁₀ szeletet s cirka 15⁰/₁₀ iszapot s ugy a répa, mint a szelet és gyári iszap 10⁰/₁₀ túlsúly bemázsálással adatott s vétetett át. (1883⁰/₁₀ iki gazd. évben a haszon holdankénti felszámítással együtt 62 ft 09 kr. volt.)

A szerződési tervezet 3-ik pontjára megjegyzésem, hogy 10 kgr. mag tapasztalataim szerint nem elég, s legalább 12 kgr. köteendő ki holdanként; különben sokszor kénytelenek leszünk pótvétést vagy teljes második vétést alkalmazni.

Az 5-ik pont szerint a répaátadás szeptember 15-től venné kezdetét. Ezen határidő vidékünkön igen korai s legalább 20-ikára halaszandó. Az előbb beszélt répa azonban, ha a korai beszállítását a gyár kívánja, jobban fizetessék. Ez Surányban is bevett szokás.

A 6-ik pont: a répának vasutszállítási költségei a gyárat terheljék. A gyár kötelezendő volna minden vasuti állomáson és kiterőn, hol nagyobb mennyiségű répa (10—15,000 métermáza) adatik fel, hidmérleget (szekermázsát) állítani; különösen pedig ott, hol kisebb termelők is vannak, mert némelyiknek egész vagonra répája nincs, másrészt kevés fogatos erővel rendelkezvén, egy vagon meghordására 24 óra alatt nem képes, ezen időn túl pedig a vagonért fizetnie kell. Továbbá a gyárosnak ne adassék meg azon jog, hogy a tulajdonos földes vagy sáros répának átvételét megtagadhatja, mert ezen joggal a gyáros és közgei lépten-nyomon, még a kevésbé sáros répánál is, élni fognak; különösen ha bő répatermés leend. Elég kárpótlást nyerhet a gyáros a sár és földre levonandó súly-százalék által, mely mindig a gyáros javára szokott az egyezkedésnél eldőlni.

7-ik pont: A szekeren szállítandó répa lerakása, valamint a vasuton szállítandó vagonozása tüzetesebben volna körülírandó, mert ugyanazon prizma helyre nem csak egy termelő döntvén le szerkerét, a répa elrendezése örökös civódásra, sokszor a béresék közötti verekedésre is, s ebből kifolyólag a gazdára fölötté káros idővesztésre ad alkalmat; hanem a répának a prizmaiban való elrendezése és földelés alá elkészítése a gyárost illesse. Nemkülönbén a vagonokon szállítandó répánál a termelő csak a berakásra köteleztessék, az elrendezés pedig a gyárost terhelje, mert a vagonok raksúlyának teljes kihasználhatása céljából a vagonok pupozottan, illetve tetőzve rakandók meg, s nehogy a szállítás általi rázkódás következtében a répa lehulljon, azt egymáshoz illesztve vastag véggel ki kell rakni, minek keresztülvitele a termelőre feleltet terhes és sokszor lehetetlen is különösen, ha több termelő rakodik ugyanazon vagonokba.

9-ik pont: Szeletből legalább 40⁰/₁₀ volna kikötendő szintén 5⁰/₁₀ túlsúly mázsálással (N.-Su-

rány 44⁰/₁₀-et ad). Ha a gyár jól kipréselt (száritott szelet még ez ideig nem létezik) szeletet adni vállalkozik, ugy 20⁰/₁₀-tel megelégedhetünk. Gyári iszapból, különösen első években, alig hiszem, hogy 6—8⁰/₁₀-nél a gyár többet adni képes legyen, míg később, ha az iszap meggyülemlik, a gyáros csak örül, ha akad vállalkozó, ki azt potom árért, sőt sokszor ingyen is elszállíttatja.

A 10-ik pontban körülírt s művelésre fizetendő előleg, illetve kölcsön kamat nélkül volna adandó, mint a surányi gyár is teszi.

Ezen észrevételeimen kívül előnyösnek vélném, hogy a kis termelők számára, kik vetőgéppel nem bírván, a répatermelésre nehezen vállalkozhatnak, a gyár a szükséghez képest itt-ott tartana fén répavetéshez felszerelt vetőgépet, szedvén érte bizonyos díjat, mint az a nagy-surányi gyárnál is dívik; mi által elérnének az, hogy a kis-gazda is kevesebb rezszel nagyobb termés-átlaghoz jutván, örömebb vállalná több répa termelését, s a hoszadalmas fészekvetés mellőztetvén, több munkáskéz maradna a nagybirtokos rendelkezésére.

Évva Ödön.

(Vége köv.)

Nyilt-tér. *)

299. sz. Eln. XIX. 1889.

Figyelmeztetés.

A szeszes italok kis mértékben való elárúsítását az 1888-ik évi XXXV. t. c. értelmében gyakorolni óhajtok és a szőlőtulajdonos bortermelők, kik saját termésű boraikat kis mennyiségben zárt edényekben árusítani kívánják, figyelmeztetnek a jelzett törvénycikk némely határozatainak végrehajtása iránt a nagymélt. m. kir. pénzügyministerium által kiadott és a „Budapesti Közlöny” f. é. 8 és 9-ik számaiban e hó 10 és 11-én megjelent utasításra.

Kiemeltetik, hogy azok, akik a szeszes italoknak kis mértékben való elárúsításával már eddig foglalkoztak tartoznak a további árusítás engedélyéért az idézett utasítás 10. §-ban megjelölt adatokkal felszerelt és 1 fős bélyeggel ellátott folyamodványukat legkésőbb 1889. február 15-éig a pénzügyigazgatósághoz benyújtani, azonban kérvényük elintézéséig vállalatukat akadálytalanul gyakorolhatják.

A bortermelők, kik saját termésű boraikat kis mértékben árusítani óhajtják, szinte tartoznak a p. ü. igazgatósághoz engedélyért folyamodni.

Azok, akik a szeszes italoknak kis mértékben való elárúsításával eddig nem foglalkoztak, de olyan üzletet nyitnak, melylyel összekötte a kis mértékben való elárúsítás gyakorolható, tartoznak engedélyért folyamodni, de kérvényük elintézéséig a kis mértékben való elárúsítást nem gyakorolhatják.

Megjegyztetik, hogy mind a három esetre vonatkozó azon folyamodványok, melyek az idézett utasítás 10. §-ban körülírt adatokat nem tartalmazták, illetőleg az ott megjelölt módon felszerelve nincsenek, érdemleges tárgyalás alá nem vétetnek és a félnek vissza fognak adatni.

Kassán, 1889. január hó 16-án.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

Egy fejezet a fogak fentartásához. Nem rég volt említve, hogy Popp J. G. dr. udvari fogorvos a már 40 év óta kitűnő hatása miatt az egész világon elterjedt Anatherin-szájviziből elkészítette az öt milliárdodik palackot és elhatározta, hogy ezentul a palackokat ugyanazon ár mellett tetemesen megnagyobbítja. Most azonban még csak azt kívánjuk konstatálni, hogy Popp dr.-nak nemcsak Anatherin-szájvize, hanem egyéb fog- és szájkonzerváló szereit is hasonló kedveltségnek örvendenek. Fogpasztája (35 kr.) naponta ezrénként küldetik szét. Anatherin-fogpasztája téglékben (1 ft 22 kr.) az előkelő világ legkedveltebb fogtisztító szere. A fogpor barátai előtt nagy kedveltségnek örvend dr. Popp fogpora (63 kr.). Mint a fentiekből látható, itt mindenféle fog- és szájkonzerváló szerrel van gondoskodva. Mindenki tudja, hogy az egészség egyik főfeltétele a száj és a fogak ápolása, melynek elhanyagolása súlyos következményekkel járhat. De ajánlatos csak dr. Popp-féle készítményt kérni, mert számos utáztat van forgalomban. — E szereket kaphatók: S.-a.-Ujhelybe: Zlinszky J., Kinessey P. és Cs. Buday Ákos gyógyszerészeknél és Szentgyörgyi V. kereskedőnél.

Brüsszelben az 1888-ik évi nemzetközi kiállításon arany éremmel kitüntetett gazdag szén-savtartalmu asztali és gyógyviz

A MOHAI

ÁGNES

FORRÁS

SAVANYUVIZÉ

Friss tölésben kapható az országos forrásokban: Edes-kuty L., magy. k. és szerb. k. udv. ásványvizszállítónál Budapeston, nemkülönbén gyógy-szertárakban, fűszerkereskedésekben és vendéglőkben.

*) E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerk.

Szerkesztőségi posta.

R. P. urnak Golop. Bocsánat! Ez ügyben mi tettük le előbb a garast. De nekünk is várunk kell, hogy szóhoz bírjunk jutni. A polemikát e tárgyban szerkesztőségünk fogja alkalmazmánál bevezetni.

P. urnak Patakon. A kérdézet vezércikket főmunkatársunk írta.

Felelős szerkesztő:

HORVÁTH JÓZSEF.

Főmunkatárs: DONGÓ GY. GÉZA

Kiadótulajdonos: ÖZV. BORUTH ELEMÉRNÉ

Hirdetések.

Tk. 4146. sz.
1888.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szerencsi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Pethő Dánielné csanádosi lakos végrehajtónak Berzevici József és Berzevici János ez utóbbi ugy is mint kisk. Berzevici István t. és t. gyamatya golopi lakos végrehajtást szenvedők elleni 125 ft tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a szerencsi kir. járásbíró határában lévő Golop község határában fekvő a golopi 5. sz. tjkvben Berzevici József és kisk. Berzevici István tulajdonul felvett 871. 897. 947. 965. és 1052. hrsz. a. foglalt 1/4 urb. kültelekre 473 ft becs és ennell megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1889. évi január hó 29-ik napján délelőtt 10 órakor Golop község határában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10⁰/₁₀-át vagyis 47 ft 30 krt készpénzben, a kiküldött kezéhez letenni.

Kelt a kir. járásbíró, mint telekkönyvi haróságнал Szereucsen 1888. december 1-én.

Kiss György, kir. aljbró.

45289. sz

Árverési hirdetmény.

Mely szerint közhírré tétetik, hogy Blum Hermannak 140 ft 60 kr s jár. iránti a szepesi takarékpénztárnak 1300 ft és járuléki iránti, a kassai takarékpénztárnak 250 ft s jár. iránti és a s.-a.-ujhelyi népbank és hitellegyetnek 450 ft s jár. iránti Stépán Gézané tolcsvai lakos alperes elleni ügyekben az 1888. március hó 12-ikén továbbá 1888. május 18-án július 20-án és november 10-én bíróságilag lefoglalt ingóságok, u. m.: házbitorok és egyéb szüretelő edények és egyéb ingóságok összesen 1948 ft 50 kr becsértékben 1889. évi február hó 4-ik napján délelőtt 9 órakor végrehajtást szenvedő Stépán Gézané lakásán Tolcsván nyilvános árverés utján azonnali készpénzfizetés mellett eladatni fognak.

Kelt Tokajban 1889. évi január hó 12-ik napján.

Fekete Zsigmond,
kir. bir. végrehajtó.

Hirdetmény.

2 szoba, előszoba, konyha, kamara, pincze, fatartóból álló lakás helyben a Csalogány-utczai 445. számú házban f. é. ápril hó 24-étől bérbeadó.

Szeghy Agoston,
háztulajdonos.

2—3

Nincs többé fogfájás!! Könnyen vérző beteg és gyulladt foghast gyógyít és erősít, a fogkövet eltávolítja és képződését megátolja; a szájbüzt azonnal megszünteti naponta használnál

cs. és k. udvari fogorvos és udv. szállító, valódi

Dr. POPP világv. Anatherin hiru SZÁJVIZE kétszer oly nagy palackokban mint eddig.

Ezzel egyidejűleg alkalmazandó

Dr. POPP fogpasztája mely a fogakat folyton egészséges és szép állapotban tartja.

Dr. POPP Anatherin fogpasztája mely jobb és legfinomabb szer a fogak tisztán tartására és a foghús megérsítésére

Dr. POPP fogpora mely a fogok fehérségét fogakat kölcsönöz anélkül, hogy mint más fogporok a fogak zománcját megsértés.

Dr. POPP növényiszappana a legjobb gyógy-pipere-szappan, mindennemű bőrküvések ellen és különösen furdókhöz.

Dr. POPP NAPRAFORGÓ (szap-) (nem glicepana) (rin.) A legjobb és a legfinomabb és a legfinomabb divat-pipere szappanok. A bőrt báronyfinomá teszik.

Árak: Anatherin-szájviz 50 kr., 1 ft és 1 ft 40 kr., Anatherin fogpasztája téglékben 1 ft 22 kr., Aromatikus fogpasztája 35 kr., Fogpor dobozban 63 kr., Növényiszappan 30 kr., Napraforgó szappan 40 kr., Venus-szappan 50 kr. E szereket kaphatók: S.-a.-Ujhelyben: Zlinszky J., Kinessey P. és Cs. Buday Á. gyógyszerészeknél és Szentgyörgyi V. kereskedőnél.

Az előkelő körök elismerése.

Alólírott Dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvos urnak örömmel és igazság szerint bizonyítja, hogy Anatherin szájvizét már hosszabb idő óta használja s azt nem csak jóssága, hanem kellemes ízénél fogva is mindenkinél melegen ajánlja. — Bécs. Eszterházy Terézia hgnó.

Tisztelt uram! Sziveskedjék nekem további 12 üveget küldeni kitűnő Anatherin szájvizéből A legutóbb küldött fogpor szintén kitűnő. Tisztelettel Maltzahn Almásy báróné Volkrahsruheben, Mecklenburg Schwerin

Bizonyítom, hogy Dr. Popp J. G. cs. kir. udvari fogorvos Anatherin-szájvizét és pasztáját már hosszabb idő óta használok nagy sikerrel és meggyőződtém jótékony hatásáról.

Báró Pereira Lajos.

Hamisításoktól óvakodjunk!!

A s.-a.-ujhelyi népbank mint takarékpénztár
 által 1889. évi február hó 10-ik napján d. u. 3 órakor a bank helyiségében tar-
 tandó XIX-ik rendes évi

k ö z g y ű l é s r e

a részvényesek megjelenni tisztelettel felkéretnek.

A közgyűlés tárgyai következők:

1. Az igazgatóság évi jelentése az 1888. évi üzlet eredményéről.
2. A felügyelő-bizottság erre vonatkozó jelentése.
3. Az 1888. zárszámla és mérleg megállapítása.
4. Az 1888. évi osztalék megállapítása.
5. Az alapszabályok 37-ik szakasza értelmében megürülendő igazgatósági tagok helyeinek választás utján betöltése.
6. Az alapszabályok értelmében teendő indítványok feletti határozat.
7. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére kiadandó felmentési határozat hozatala.
8. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére két részvényes tagnak megválasztása.

Végre közhírré tétetik, hogy az 1888. évi zárszámla megtekintés végett 1889-ik év február hó 1-ső napjától az intézet helyiségében kitéve leend.

Kelt Sátoralja-Ujhelyt, 1889. január hó 3-án.

Az igazgatóság nevében:

Nyomárkay József s. k.,

vezérigazgató.

3-3

10/89. sz.

Árverési hirdetmény.

Mely szerint közhírré tétetik, hogy Róth Zsigmond s.-pataki lakos felperes részére Wieder Hani tarczali lakos alperes ellen 1050 ft s j. ir. ügyében 1888. évi dec. hó 24-ik napján bíróságilag lefoglalt ingóságok, u. m.: házibutorok, és eszközök, valamint rőfős- és rövidárak 1468 ft 78 kr. becser-tékben, 1889. évi január hó 22-ik napján d. e. 9 órakor alpe-res Wieder Hani lakásán és üzlethelyiségében Tarczalon nyil-vános árverés utján azonnali készpénzfizetés mellett eladatni fognak.

Kelt Tokajban, 1889. évi január hó 12-ik napján.

Fekete Zsigmond,
 bír. végrehajtó.

Sz. György naptól bérbeadó

a fő-utczán az Évva-ház felső emeletén
 3 utczai szoba erkélylyel

esetleg istálló kocsiszinnel és ezenkívül
 raktári helyiségül egy nagy pinczeház.
 Tudakozódhatni e lap kiadóhivatalában.

MEGHIVÁS.

a sátoralja-ujhelyi polgári takarékpénztár és hitelegylet
 t. cz. részvényesei tisztelettel meghivatnak

a folyó évi február 3-án d. u. 2 órakor az intézet helyiségében
 (Kazinczy-utca 507. sz.) tartandó

XVI. évi rendes közgyűlésre.

Tárgyalási sorrend:

1. Az igazgatóság,
 2. A felügyelőség évi jelentése.
 3. Az 1888-iki mérleg és osztalék feletti határozat.
- Az igazgatósági jelentés és az évi zárszámla nyolcz nappal a közgyűlés előtt az intézet helyiségében megtekintés végett kifüggesztetik.
 A részvényesek figyelmeztetnek az alapszabályok következő § ára:
 46. §. A közgyűlésen részt venni óhajtó részvényesek tartoznak részvé-nyeket a szelvényekkel együtt legkésőbb a közgyűlés előtti napon az intézet igazgatóságánál letéteményezni.
 Kelt Sátoralja-Ujhely, 1889. január 2-án tartott igazgatósági ülésből.

Az igazgatóság.

3-3

A t. községi körjegyző urakhoz!

A vármegye által tulajdonunkba bocsájtott községi pénzkezelés és számvitelhez szükséges nyomtatványokon kívül nálunk kaphatók: az 1888. évi VII t. c. állategészségügyi törvényekre vonatkozó újabb nyomtatványok, u. m.: **Marhalevél-iktatókönyv, vágólajstrom stb. stb.**

A „Zemplén“ könyvnyomdája.

Éppen most jelent meg s nálam kaphatók:

Italmérési és Regálejog
 ugyszintén az
Állategészségügyi törvények
 Huttyra utmutatás a vágóhídi szemle megejtésére
 s az ezekre vonatkozó
Miniszteri rendeletek
 valamint az állategészségügyre vonatkozó újabb nyomtatványokat ajánlom a t. községi jegyző uraknak szives figyelmébe.

Lövy Adolf,
 könyv-, mű-, hangjegy- s papirkereskedése,
 gyorssajtó nyomdája S.-a.-Ujhely.

Eddig még fölülmulhatatlan.

Maager V.-féle
cs. kir. szab. valódi tisztított

CSUKAMÁJOLAJ

Maager Vilmostól, Bécsben.

Az első orvosi autoritások által megvizsgálva, könnyű emészt-
hető hatása végett gyermekek részére is, különösen ajánlható; mint leg-
tisztább, legjobb, legeredetibb és általánosan elismert leghatásosabb
gyógyszer mell- és tüdőbetegség ellen, gümő, sümör, daganatok, bór-
kültések, mirigybetegség, gyöngeség stb. ellen.

I üveg sárga olaj 1 frt, I üveg fehér olaj 1 frt 50 kr.

Kaphatók a gyári raktárban:

Bécs, III. Bez. Heumarkt Nr. 3.,

valamint valódi minőségben Ausztria-Magyarország gyógyszerüzeteiben és minden nagyobb
fűszerkereskedéseiben.

Sátoralja-Ujhelyben: csak Zlinsk J. ur gyógyszerüzeteiben.

14-18

TK. 3084/1888. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A gálszécsi kir. jbság, mint telekkönyvi hatóság köz-
hírré teszi, hogy Zemplénvármegye tisztai ügyésze, mint Gu-
lovits István, András és Olga kk. hivatalbéli képviselője vég-
rehajtónak Zboray József és neje szül. Tomko Mária vég-
rehajtást szenvedők elleni 110 frt tőkekövetelés és járuléka
iránti végrehajtási ügyében a s.-a.-ujhelyi kir. törvényszék (a
gálszécsi kir. járásbíró) területén lévő, Gerenda község ha-
tárában fekvő: 1) a gerendai 14. sz. tjkvben A I. 2-11. sor-
számok alatt felvett ingatlanokból Zboray József és neje szül.
Tomko Máriát illető 1/4 rész jutalékra 322 frtban, 2) a geren-
dai 32. sz. tjkvben A I. alatt felvett ingatlanságból ugyan-
azokat illető 1/2 rész jutalékra 198 frtban, 3) a gerendai 46.
sz. tjkvben A I. alatt felvett ingatlanságból ugyanazokat illető
1/2 rész juta ékra 62 frtban, s végül 4) a gerendai 82. számú
tjkvben A I. 1. alatt felvett közös legelőből ugyanazokat
24/100 részben illető jutalékra 82 frtban az árverést elrendelte
és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1889. évi február
hó 8 ik napjára d. e. 10 órákor Gerenda község házánál meg-
tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron
alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárá-
nak 10%-át, vagyis ad. 1) 32 frt 20 krt, ad. 2) 19 frt 80 krt,
ad. 3) 6 forint 20 krt, ad. 4) 8 forint 20 krajczárt osztrák
értékben készpénzben, vagy az 1881. LX. törvényzikk 42-ik
§-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi novem-
ber 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszter rendelet
8-ik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött
kezehez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmé-
ben a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről
kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltattani.

Kelt a gálszécsi kir. járásbíró mint tkkvi hatóság-
nál 1889. évi január hó 9-ik napján.

Görgey, kir. jbró.

Eladó

S.-a.-Ujhely város
határában néhai
Nyomárkay Ká-
roly hagyatéká-
hoz tartozó 70 hold
das rét, 30 hold
belsőségnek vett
szántó föld és bent
a városban két bel-
sőség épületekkel.
Értekezhetni: az
alóliroval.

Nyomárkay Kálmán.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni,
hogy 24 év óta fennálló

fűszer- és vegyes kereskedésemet

mindennemű anyag- és gyarmat-árakkal a mai kor kívánalmának
megfelelőleg teljesen berendeztem.

Kaphatók nálam továbbá: mindennemű festékek, világító
szerek, czernák, szallagok, pamutok, selymek, zsinetek, kefe-árúk,
legfinomabb Tax kések minden kivitelben.

Ugyszintre vasaláshoz szükséges faszén 25 kilós zsákokban
1 frt 40 krért. Szegedi petrezselyem, kiváló minőségű zeller és
szagtalan édes fehér-vörös hagyma, Vaselin-börkenőcs, bőrfesték
(Leder-Apreteur)

Nevezetesebb áruim árjegyzéke:

1 kilo kávé 1 frt 60 krtól 2 frt 20 krig.

1 kilo czukor 46 kr., süveg 44 kr., koczka 46 kr. Liszt 46 kr.

Rizs 1 kilo 16 krtól 36 krig.

1 kilo szappan, szegedi 26 kr., fekete 24 kr.

Pipere-szappanok a legelső gyárakból.

Petroleom: salon 24 kr., amerikai 1 csillagos 28 kr., császár
belföldi 32 kr., 3 rózsás császár importált 40 kr., literenként 4
krral olcsóbb. Mili gyertyák a legolcsóbb áron.

Továbbá kapható bolti helyiségemben saját pinczémben ke-
zelt mindenféle tiszta ízű boraimból literenként kimérve, u. m.:

savanyu nyári karczos 1 liter 20 kr.

simább, téli 1 liter 24 kr.

erős peccsenye, 86-os zamatos 1 liter 50 kr.

vörös ménesi 1 liter 50 kr.

és asszu borok mindenféle árban minőség szerint.

Legjobban ajánlom vegyileg tisztított fehér Vaselin-kenőcsö-
met, mely a kéz- és arcbőrt minden eddig feltalált szereknél leg-
jobban puhítja és bársonypuhára teszi s a kézen vagy arczon tett
karczolásokat 3 szoros bekenés után azonnal gyógyítja; rendkívüli
jó padlólagomat, mely szagtalan és rögtön porcellánkeménynyé lesz

Tisztelettel

Malártsik György.

Eladó

egy fedeles és hajtókocsi.
Hol?

Megmondja a kiadóhivatal.

HIRDETMEYNY.

A zemplénmegyei kereskedelmi-, ipar-, termény- és hitelbank részvényesei

folyó évi február hó 10-én, délután 2 és fél órakor

S.-a.-Ujhelyben, az intézet helyiségében tartandó

XIX. RENDES KÖZGYŰLÉSRE

tisztelettel meghívotnak.

Tárgyak:

1. A közgyűlési elnök és a jegyzőkönyv-hitelesetők megválasztása.
2. Az igazgatóságnak üzleti jelentése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése.
4. Az évi mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és az osztalék kiszolgáltatása iránti határozat.
5. Az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak adandó felmentvény.
6. Sorrendben kilépendő két igazgatósági tag helyének választás utjáni betöltése.
7. A halálozás folytán megüresedett egyik rendes felügyelő bizottsági tag és esetleg egy póttag helyének vá-
lasztás utjáni betöltése.

Minden részvényes, ki akár személyesen, akár meghatalmazott által a közgyűlésen részt venni kíván, felkértek,
hogy az alapszabályok 31. §-a értelmében részvényeit a le nem járt szelvényekkel együtt, a közgyűlést megelőző napok-
ban az igazgatóságnál elismervény mellett letéteményezni sziveskedjék.

Kelt S.-a.-Ujhelyben, 1889. január 12-én.

Az igazgatóság.